

VIDES KONSULTATĪVĀ PADOME

Biedrība „Baltijas Vides forums”, biedrība „Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija”, Latvijas Botāniķu biedrība, nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”, biedrība „Latvijas Ekotūrisma savienība”, biedrība „Latvijas ezeri”, Latvijas Kokkopju-arboristu biedrība, biedrība „Latvijas Makšķernieku asociācija”, biedrība „Latvijas Mednieku savienība”, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, biedrība „Latvijas Vides pārvaldības asociācija”, biedrība „Latvijas Zaļā kustība”, biedrība „Lāciša skola”, nodibinājums „Pasaules Dabas fonds”, biedrība „Vides aizsardzības klubs”, nodibinājums „Vides Izglītības fonds”, biedrība „Vides Izglītotāju asociācija”, biedrība „Vides vārds”, biedrība „Zemes draugi”, biedrība „Zemnieku Saeima”.

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr.: 66016777, fakss: 66016798

01.03.2012.

Nr.1-5

Zemkopības ministrijai

**Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai**

Finanšu ministrijai

Tieslietu ministrijai

Latvijas Pašvaldību savienībai

Vides konsultatīvās padomes iebildumi par Zemkopības ministrijas sagatavoto likumprojektu „Grozījumi Zvejniecības likumā”

Vides konsultatīvā padome (VKP) rūpīgi iepazinās ar Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavoto likumprojektu „Grozījumi Zvejniecības likumā” un 16.01.2012. sniedza savus atzinumu par konkrētiem likumprojekta punktiem, kā arī izteica viedokli par atsevišķiem Zvejniecības likuma pantiem, kuri nav iekļauti likumprojektā.

VKP atbalstīja ZM piedāvātos grozījumus saistībā ar Padomes Regulu (EK) Nr.1005/2008, ar ko izveido Kopienas sistēmu, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju, vienlaicīgi norādot, ka tādai pašai valsts nostājai vajadzētu būt arī attiecībā uz Latvijas iekšējiem ūdeņiem.

VKP atbalstīja arī ZM piedāvātos grozījumus saistībā ar Latvijas kopējā pieļaujamā nozvejas apjoma (kvotas) izmantošanu pilnā apjomā, lai neciestu Latvijas zvejnieku intereses, kuri zvejo gan Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, gan aiz Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ūdeņiem.

Iepazīstoties ar ZM sniegtu informāciju likumprojekta virzības elektroniskās saskaņošanas procesā (saņemta VKP 23.02.2012.) un „Izziņā par atzinumos sniegtajiem iebildumiem” minēto, VKP uztur 16.01.2012. atzinumā pausto viedokli un uzskata par nepieciešamu papildus norādīt sekojošo:

1. Nav saprotams, kādēļ ZM un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir atstājusi bez ievērības VKP un Vides foruma rezolūcijā minēto viedokli, ka zemūdens medībām ir izstrādājami atsevišķi noteikumi, uzmanību pievēršot zemūdens medību jautājumam tikai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Darba grupā ZM, kura vēl turpina darbu, nav pieņemts nekāds saskaņots viedoklis zemūdens medību sakarā saistībā ar makšķerēšanas noteikumiem. Diemžēl šis fakti ir ignorēts un likumprojekta 4.punktā, kas attiecas uz Zvejniecības likuma (ZL) 10.panta pirmās daļas redakciju, ir iekļauta vienīgi šāda redakcija, kas nerisina situāciju valstī kopumā:

„Zemūdens medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās atļautas vienīgi tajās ūdenstilpēs, kurās saskaņā ar normatīvajiem aktiem par licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtību ir izstrādāts licencētās makšķerēšanas nolikums.”.

VKP uzskata, ka likumprojekta anotācijā ir jānorāda kā pastāvoša problēma arī nepietiekamais regulējums attiecībā uz zemūdens medībām, kā arī augstāk minēto darba grupu un tajā iesaistīto institūciju un organizāciju viedokļus par atsevišķu noteikumu izstrādi zemūdens medībām.

Nemot vērā augstāk minēto, VKP uzskata par nepieciešamu papildināt ZL 13. panta (1) daļu ar jaunu punktu, kas dod deleģējumu Ministru kabinetam izdot noteikumus par zemūdens medībām, attiecīgi grozot arī likuma 15. pantu un pārejas noteikumos nosakot laiku, līdz kuram ir jāizdod šie noteikumi.

Vienlaikus VKP norāda, ka ZL lietotais termins *amatierzveja – makšķerēšana* no latviešu valodas viedokļa ir rusicisms (lubiteļskaja lovļa), to neveiksmīgi atvasinot no cito rusicisma - *rūpnieciskā zveja* (promišļenaja lovļa), kas krievu valodā nerada nekādas neskaidrības. Termins *amatierzveja – makšķerēšana* kā zivju ieguves veids pašpatēriņam arī teorētiskajā un praktiskajā būtībā nav savienojams ar zveju kā tādu, jo makšķerēšanā tiek izmantoti kardināli atšķirīgi rīki un piederumi, kādi zvejā netiek izmantoti. Tas ir attiecināms arī uz zemūdens medību pielīdzināšanu makšķerēšanai.

2. VKP kategoriski iebilst, ka likumprojektā ir paredzēta faktiski brīva vadu zvejas izmantošana (neatkarīgi no tā, kā tā tiks regulēta ar MK noteikumiem Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos”), tās regulējumu turpmāk attiecinot tikai uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām:

ZL 17.panta trešās daļas spēkā esošā redakcija	ZM likumprojektā piedāvātā redakcija
„(3) <i>Rūpnieciskajā zvejā aizliegts izmantot zivju vadu, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar šā likuma 12.pantu ir nepieciešams veikt zveju īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos.”</i>	„(3) <i>Rūpnieciskā zvejā aizliegts izmantot zivju vadu ūdenstilpēs, kas atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, izņemot gadījumos, kad saskaņā ar šā likuma 12.pantu ir nepieciešams veikt zveju īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos.”</i>

VKP savā atzinumā 16.01.2012. jau ir norādījusi, ka saskaņā ar spēkā esošo ZL 17.panta trešās daļas redakciju zveja ar zivju vadu nav aizliegta, bet zvejnieki to praktiski neizmanto, ko apliecinā arī Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes rīcībā esošā informācija, ka zveja ar vadu pēdējos gados ir praktizēta (izmantota) tikai Rāznas ezerā, savukārt citi zvejnieki vai pašvaldības par šādas zvejas iespēju nav izrādījušas nekādu interesu. Tas liek secināt, ka pašreiz likuma ietvaros zvejai ar vadu noteiktais zvejas īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos statuss zvejniekus pašsprotami neapmierina. Līdz ar to biedrības „Latvijas Zvejnieku federācija” zemkopības ministrei Laimdotai Straujumai 31.10.2011. adresētajā iesnieguma vēstulē izteikto priekšlikumu par vadu zvejas atlaušanu ezeros, to pamatojot arī ar *aizaugušajām ūdenstilpēm un gultņu attīrišanu* nevar citādi vērtēt kā populismu un vēlmi iegūt papildus zivju resursus, jo, kā minēts augstāk, spēkā esošais ZL vai arī kāds cits normatīvais akts neaizliedz zvejnieku NVO nodarboties ar *aizaugušu ūdenstilpu un gultņu attīrišanu*.

VKP atkārtoti uzsver, ka augstāk minētais priekšlikums par vadu zveju ir klajā pretrunā ar ZM izstrādātā un MK 10.04.2007. apstiprinātā „*Zivsaimniecības nozares Nacionālā stratēģiskā plāna 2007.-2013.gadam*”, kas ir konkrēts valsts zivsaimniecības nozares plānošanas un rīcības dokuments, secinājumiem:

1) „*Intensīvas cilvēku darbības un saimnieciskās ietekmes rezultātā ir ievērojami pasliktinājies iekšējo ūdeņu zivju resursu stāvoklis.*” (3.nodaļas “*Zivju krājumu stāvoklis*” 13.punkts);

2) „Atsevišķas nozarei nozīmīgas zivju sugas tiek iegūtas tādos apmēros, kas nenodrošina šo sugu krājumu atjaunošanos un ilgtspēju” (3.nodaļas “Zivju krājumu stāvoklis” 3.punkts).

Līdz ar to augstāk minēto ZM priekšlikumu par vadu zveju nevar citādi vērtēt kā atbalstu zvejnieku vēlmei palielināt zivju resursu ieguvi iekšējos ūdeņos un tam nav nekāda sakara ar valsts zivju resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšanu, iepriekš minētā plāna secinājumiem un uzdevumu praktisku īstenošanu un Nacionālā attīstības plāna izstrādē ietvertajām galvenajām vadlīnijām.

Papildus norādām, ka ZM nav ņēmusi vērā VARAM sniegtu iebildumu par to, ka „Nepieciešams papildināt likumprojekta anotācijas pirmās sadaļas pirmo punktu ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR” veiktā pētījuma zinātnisko pamatojumu par to, ka vadu zveja neatstāj negatīvu ietekmi uz zivju krājumu ilgtspējīgu izmantošanu”, jo likumprojekta anotācijā ZM par institūtu „BIOR” atzinumu nosauktais dokuments īstenībā ir atbildes vēstule ZM (17-1/282, 23.12.2011.) „Par rūpniecisko zveju”, kurā izteikts institūta „BIOR” uzskats un atbalsts biedrības „Latvijas Zvejnieku federācija” priekšlikumiem ZM ierosinātā likumprojekta „Grozījumi „Zvejniecības likumā” sakarā, kam nav nekāda sakara ar „institūta „BIOR” veiktā pētījuma zinātnisko pamatojumu”.

3. VKP savā atzinumā 16.01.2012, jau ir nepārprotami norādījusi un pamatojusi, ka zivju mākslīga audzēšana nav pielaujama dabiskajās ūdenstilpēs, tāpēc kategoriski iebilst, pret likumprojekta izsludinātajā redakcijā minētās „*zivju audzēšanas ūdenstilpes*” aizstāšanu ar „*mākslīgās zivju pavairošanas ūdenstilpes*”. Šo vārdu savstarpēja mehāniska aizvietošana tik un tā neregulē zivju mākslīgu audzēšanu dabiskajās ūdenstilpēs. To apstiprina arī ZM priekšlikums no ZL spēkā esošās 4.panta trešās daļas redakcijas izslēgt vārdu „*saimniecībās*” tā vietā rakstot vārdu „*ūdenstilpēs*”:

ZL 4.panta trešās daļas spēkā esošā redakcija	ZM likumprojektā piedāvātā redakcija
„(3) Zivis, kas izaudzētas un iegūtas specializētās zivkopības un <u>mākslīgās pavairošanas saimniecībās</u> , pieder attiecīgajām juridiskajām vai fiziskajām personām.”	„(3) Zivis, kas izaudzētas un iegūtas specializētās zivkopības un <u>mākslīgās pavairošanas rezultātā</u> , tostarp <u>mākslīgās zivju pavairošanas ūdenstilpēs</u> , pieder attiecīgajām juridiskajām vai fiziskajām personām.”

Ņemot vērā iepriekš minēto, VKP ierosina spēkā esošā ZL redakcijas 21.pantu papildināt ar ceturto daļu šādā redakcijā: „Latvijas Republikas dabiskajās ūdenstilpēs neatkarīgi no zvejas tiesību piederības (Civillikuma 1., 2. un 3.pielikums) zivju mākslīga audzēšana ir aizliegta.”.

Tas izslēgtu arī likuma deleģējuma nepieciešamību jaunu Ministru kabineta noteikumu izdošanai.

Vienlaikus VKP kategoriski iebilst pret ZM likumprojektā piedāvāto 4.panta trešās daļas redakciju par izaudzēto zivju piederību:

ZL 4.panta trešās daļas spēkā esošā redakcija	ZM likumprojektā piedāvātā redakcija
„(3) Zivis, kas izaudzētas un iegūtas specializētās zivkopības un <u>mākslīgās pavairošanas saimniecībās</u> , pieder attiecīgajām juridiskajām vai fiziskajām personām.”.	„(3) Zivis, kas izaudzētas un iegūtas specializētās zivkopības un <u>mākslīgās pavairošanas rezultātā</u> , tostarp <u>mākslīgās zivju pavairošanas ūdenstilpēs</u> , pieder attiecīgajām juridiskajām vai fiziskajām personām”.

VKP norāda, ka nav pielaujams, ka zivis, kuru iegūšanai un izaudzēšanai tiek izmantots valsts budžeta finansējums (t.sk. Zivju fonda līdzekļi) valstij piederošās specializētās zivkopības un mākslīgās pavairošanas saimniecībās (zivju audzētavās), piederētu attiecīgajām juridiskajām personām, nevis valstij, kas nav savienojams ar labas pārvaldības praksi un sabiedrībā ilgstoši uzturētu lielu neizpratni.

VKP uzskata, ka ZM piedāvātā ZL 4.panta trešās daļas spēkā esošās redakcijas maiņa ir kardināla savā būtībā, jo tajā ir apvienota ne tikai ieinteresētu personu vēlme zivju mākslīgai audzēšanai dabiskajās ūdenstilpēs un šo ūdeņu zivju resursu piederības noteikšana attiecīgajām personām, bet arī iespējami draudi:

- tādu ūdeņu (ūdenstilpju) skaita samazināšanai, kuriem ir statuss – *ūdeņi, kuros zvejas tiesības pieder valstij* (*Civillikuma 2. un 3.pielikums*), *ieskaitot tos ūdeņus, uz kuriem neattiecas Civillikuma 1., 2. un 3.pielikums, bet kuri nav arī privātā īpašumā*;
- būtībā slēptai privatizācijai ūdeņiem (ūdenstilpēm), kuriem ir statuss - *publiskie ūdeņi* (*Civillikuma 1.pielikums*), *kuri ir valsts īpašumā un kuros zvejas tiesības pieder valstij, izņemot zvejas tiesības publiskajās upēs, kuras pieder katram piekrastes zemes īpašniekam gar viņa īpašuma robežu*;
- valsts budžeta finansējuma (t.sk. Zivju fonda līdzekļu) izmantošanai zivju mākslīgai audzēšanai vai pavairošanai ūdeņos (ūdenstilpēm), kuriem ir statuss – *privātie ūdeņi, uz kuriem neattiecas Civillikuma 2. un 3.pielikums un kuros zvejas tiesības pieder ūdeņu īpašniekam un tiek izmantotas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem* (no ZM skaidrojuma minētajā izziņā – „(..) Galvenais mērķis ir stimulēt mazo privāto ūdenstilpu aktīvāku zivsaimniecisko izmantošanu ar zivju un vēžu pavairošanas metodēm).

Tā kā spēkā esošajā Zvejniecības likumā ir noteikta tikai *specializētās zivkopības un mākslīgās pavairošanas saimniecībās mākslīgi izaudzēto zivju piederība, bet nav noteikta citu zivju piederība, VKP piedāvā ZL 4.panta trešo daļu izteikt šādā redakcijā: „Zivis, kas atrodas ūdeņos, kuros zvejas tiesības pieder valstij, vai kuras iegūtas un izaudzētas valstij piederošos zivkopības uzņēmumos, pieder valstij.* Zivis, kas iegūtas un izaudzētas privātos zivkopības uzņēmumos, pieder attiecīgajām juridiskajām vai fiziskajām personām.”

Papildus augstāk minētajam VKP saistībā ar spēkā esošo Zvejniecības likuma redakciju uzskata par nepieciešamu atkārtoti norādīt sekojošo:

1. Zvejniecības likumā nav noteikts tā mērķis, tāpēc VKP piedāvā izvērtēt tā iespējamo redakciju un ieklaušanu likumā: „*Likuma mērķis ir Latvijas Republikas iekšējo ūdeni, teritoriālo ūdeni un ekonomiskās zonas ūdeni bioloģisko resursu ilgtspējīgas izmantošanas, to dzīves vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana un valsts zivsaimniecības nozares ilgtermiņa attīstība.*”

2. Viens no visbūtiskākajiem spēkā esošā ZL trūkumiem, kas ilgtermiņā negatīvi iespaido zivju resursu izmantošanas ilgtspējību un to vienlīdzīgas izmantošanas iespējas starp zvejniekiem un makšķerniekiem ir tas, ka *zvejniekiem un pašpatēriņa zvejniekiem, kuri zvejo valsts iekšējos ūdeņos, nav noteikts nozvejas kopējais apjoms (limits) un nozvejas limits atsevišķām zivju sugām sadalījumā pa ūdenstilpēm, jo tas tiek regulēts ar zvejas rīku skaitu (limitu)*.

Salīdzinājumam no zivju tiešās fiziskās ieguves viedokļa – ja zivju resursu izmantošana makšķerēšanā un rūpnieciskajā zvejā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē tiek regulēta gan ar attiecīgo zivju ieguves rīku skaitu (limitu), gan ar lomā paturamo zivju limitiem skaita un svara ziņā, tad rūpnieciskajā zvejā iekšējos ūdeņos tā tiek regulēta tikai ar zvejas rīku skaitu (limitu). „*Zivsaimniecības nozares Nacionālajā stratēģiskajā plānā 2007.-2013.gadam*” secinājumos ir teikts:

1) „*Intensīvas cilvēku darbības un saimnieciskās ietekmes rezultātā ir ievērojami paslīktinājies iekšējo ūdeņu zivju resursu stāvoklis.*”;

2) „*Atsevišķas nozarei nozīmīgas zivju sugars tiek iegūtas tādos apmēros, kas nenodrošina šo sugu krājumu atjaunošanos un ilgtspēju.*” Līdz ar to VKP kategoriski nepiekrit institūta „BIOR” atzinumam, kas norādīts „*Izziņā par atzinumos sniegtajiem iebildumiem*”, ka „*zivju krājumu izmantošanas stabilitāti pietiekami labi nodrošina Ministru kabineta 2007.gada 2.marta noteikumos Nr.295 „Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos” noteiktie zvejas rīku linuma*

acu minimāli pieļaujamie izmēri, dažu zivju sugu ieguvei noteiktie minimālie izmēri, zvejas aizliegumu laiki un citas normas.”

Vēršam uzmanību, ka ZL lietotais termins *rūpnieciskā zveja* no latviešu valodas viedokļa ir rusicisms (promišļenaja lovļa) un neatbilst arī Eiropas Savienības zivsaimniecības normatīvajos aktos lietotajam terminam *komerciālā zveja*, tāpēc visā ZL un tam pakārtotajos MK noteikumos vārdi *rūpnieciskā zveja* aizvietojami ar vārdiem *komerciālā zveja*.

3. Spēkā esošais ZL ir pārsātināts ar sabiedrībai nesaprotamas nozīmes un saturiskās kvalitātes terminiem un dokumentu nosaukumiem, kuriem likumā nav dots nekāds skaidrojums (definīcija) un kas tādēļ ir brīvi interpretējami. Starp ZL lietotajiem nedefinētajiem terminiem minami *ekspertu atzinumi, zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi, zinātniska izpēte, zinātniska rekomendācija, zinātniskie ieteikumi; zivsaimnieciska ekspertīze, zivsaimniecības programma vai projekts, specializēta zivkopība, saimnieciski mazvērtīgas zivju sugars, vērtīgas zivju sugars, specializētās zivkopības un mākslīgās pavairošanas saimniecības u.t.t.*

Saskaņā ar Administratīvā procesa likumu (stājās spēkā 01.01.2007.) valsts pilsoņiem ir saistoši tikai likuma un MK līmeņa dokumenti. Līdz ar to Zvejniecības likumā minētajiem dokumentiem ir jābūt MK līmeņa dokumentiem.

VKP uzskata, ka spēkā esošais *Zvejniecības likums* ir satura un formas ziņā novecojis un neatbilst zivsaimniecības jēdzienam mūsdienu izpratnē, kādā to izprot un praksē īsteno Eiropas Savienības dalībvalstis un citviet pasaulē, tāpēc ir nepieciešams veikt tā spēkā esošās redakcijas principiālu pārstrādi un *zivsaimniecības* jēdzienam atbilstošu pārstrukturizāciju.

Ar cieņu,

Viesturs Ķerus,
VKP priekšsēdētājs

Trušinska, 66016777,
Ilze.Trusinska@varam.gov.lv